

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

J. H. Veeffkind

De omgekeerde toren van Babel

DE HERE NU ZEIDE TOT ABRAM: GA UIT UW LAND NAAR HET LAND, DAT IK U WIJZEN ZAL. GENESIS 12:1

Er was eens een joodse rabbi die helemaal uit zijn doen raakte, toen hij uit de bijbel hoorde voorlezen: „En God sprak“. Hij sloeg met zijn handen tegen de muur en hij riep niets anders dan: „En God sprak! En God sprak!“

Dat kunnen wij ons niet voorstellen. Wij zijn er aan gewend, dat God spreekt. Wij hebben bijbels in zakformaat. Wij hebben het woord van God op zak.

Als bij u thuis de hele dag radio Veronica aanstaat, dan hoort u dat op den duur niet meer. Zo horen wij het niet meer, dat God de hele dag „aanstaat“. God spreekt maar, God praat maar: aan tafel, in de kerk, en zelfs voor de radio. En wij denken: „Laat maar praten!“ Wij vinden dat wel mooie achtergrondmuziek. Een christelijke achtergrond voor een onchristelijk leven.

„Toen sprak de Here“, daar zijn wij niet meer onderste boven van.

Maar tóen, in de dagen van Abram, was dat anders! Toen was het 28 eeuwen geleden, dat God iets van zich had laten horen. Na de zondvloed — dat was de laatste keer dat God gesproken had.

Van Noach tot Abram: de zon gaat op en de zon gaat onder; de bloemen gaan bloeien, het koren rijpt, herfststormen beuken het land, de winter komt. Jaar in jaar uit, eeuw in eeuw uit, 28 eeuwen lang, en God zwijgt. Achtentwintig eeuwen lang worden de jongens en meisjes verliefd op elkaar, gaan ze trouwen, krijgen ze kindertjes, worden ze ziek en sterven ze straks, zonder dat God hen ook maar één woord waardig keurt.

Stel u voor, dat de Here dat de afgelopen drieduizend jaar óók gedaan had. Dan was Elia de laatste dominee die bij u geprekeerd had!

Begrijpt u nú dat het een juíchkreet is, als Genesis 12 vertelt: „Toen sprak de Here tot Abram“? God spréékt, na 28 eeuwen — dat is een wónder. God spreekt tot Abram — en dat is een nog veel groter wonder.

Want wie is Abram eigenlijk? Abram? Van Abram weten we even weinig af als van al zijn voorvaders en tijdgenoten. Abram is 'n mens, één onder de miljoenen die er in al die

eeuwen op aarde geleefd hebben. Een naamloze onder de naamlozen. Abram is even onbekend en voor het wereldgebeuren even onbelangrijk als een onderwijzeresje in Moskou, als een boer in de chinese bergen, als een liftjongen in New-York.*

Abram is net zo onbekend als... u en ik. Want wie kent u nu eigenlijk helemaal? Uw familieleden, uw vrienden, uw zakenrelaties. Een paar honderd mensen, alles bij elkaar. Maar in Duitsland, in Panama, in Mandsjoe-rijke — daar weten ze van uw bestaan niet eens af.

Nu, zó was Abram ook. Een mensenleven, dat in de eindeloze stroom der geschiedenis éven oplicht en dan weer uitdooft. Een smalle streep licht, tussen twee oneindige eeuwigheden donker.

Tot deze onbekende Abram spréékt Góð! Kijk, en dán wordt Abram plotseling heel erg belangrijk. Dan wordt Abram zó belangrijk, dat de hele bijbel over hem spreekt. Wij spreken over Abram, omdat Góð sprak tot Abram.

Ziet u dat voor u? Heel die eindeloze stroom van mensen, in Babel, in Kanaán, in Egypte, in heel de bewoonde wereld van toen. Groten en kleinen, blanken en bruinen, zieken en gezonden, mensen, mensen, één onafgebroken rij van mensen. Net Amsterdam op het spitsuur. Eén grote verkeersstroom: mensen die ergens vandaan komen en die ergens heen gaan, en niemand weet waarvandaan en niemand weet waarheen.

En opeens komt de koningin het paleis uit en zegt tegen zo'n onbekende voorbijganger: „Stapt u eens even af, ú moet ik hebben!“ Nu, u begrijpt: plotseling is déze mens belangrijk geworden. 's Avonds staat zijn naam met vette koppen in de krant.

Zó is het met Abram. God kiest er één uit, één uit de eindeloze stroom van 28 eeuwen geschiedenis. „Hier, Abram, ú heb ik nodig!“

En zo is het nu met óns ook. God roept ons even apart. God zegt „u“ en „jij“ tegen ons. „U, jou moet Ik hebben!“ En dan noemt Hij onze naam erbij: „Willem-Alexander, Tineke, Jaap, ik doop u in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest.“ Is dat

geen wónder? Góð spreekt tot óns, volkomen onbelangrijke en onbekende mensjes.

U, die elke dag de vaat wast en voor de kinderen zorgt. De grote wereld kent u niet. En u vraagt zich wel eens af: „Waar doe ik het eigenlijk voor?“ En u, die een klein radertje bent in de grote machinerie van de maatschappij. U doet jaar in jaar uit uw werk en als u vijftenzestig bent gaat u met pensioen. Uw naam staat niet in de krant en er is niemand die naar u vraagt. U denkt toch ook wel eens: „Wie interesseert zich nu voor mij?“

„Ik“, zegt God. „Ik ken u. Ik ken ú, en ú, en jóú. Ik ken ze, die Ik er uitkies, uit al het aards gedruis.“ God spreekt tot ons! Alsof wij de énigen zijn op heel de wereld, voor wie Hij zorgen moet!

De Here sprak tot Abram — is dat geen wónder?

En wat zégt de Here dan tegen Abram? Wat zegt Hij tegen óns? De Here zegt: „Ga uit uw land, ga uit uw land...“

Omdat het zo'n goddeloze boel was in Abrams land? Och, in het land waar Abram terecht kwam, dienden ze de afgoden ook. Omdat Abram de wereld moest mijden en vlieden? Maar Abram ging de wereld niet uit. Hij bleef wat hij was, herdersvorst. En hij nam mee wat hij had, goed en bloed.

Nee, Abram moest uit Bábel weg. Weg uit „the Babylonian way of life“. En Babel, wat dat betekent — dat leren onze kinderen op school. Babel, dat is:

„Weet je wat, weet je wat, zeiden ze in de Babelstad:
Laten wij een toren maken,
om elkaar niet kwijt te raken.
Bouwen gaan we groot en klein,
tot we in de wolken zijn.“

Allemaal, allemaal
spraken zij dezelfde taal:
Laat de wind ons niet verdrijven,
laat ons bij de toren blijven.
Want dat bundelt onze kracht,
torenhoog wordt onze macht.“

Kijk, en uit dát Babel moest Abram nu weg. Weg uit de angst dat het leven tòch mislukt. Weg uit de krampachtigheid van het ongelooft.

Want de Here lácht om Babel en om de N.V. Torenbouw. De mensen daar denken, dat ze zóiets geweldigs aan het maken zijn: „een toren, welks opperste in de hemel reikt“. Maar God zegt tegen zijn heilige engelen: „Wat is er op aarde toch aan de hand? Ik kan het op deze afstand niet zo goed zien. Ik ga er zelf maar eens een kijkje nemen!“ Toen daalde de Here neder om de stad en de toren, die de mensenkinderen bouwden, te bezien...

Hoor, Abram! Hoor, broeder en zuster! Dát is nu uw God! Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, slappe doorgezakte ziel van mij? Hoop op God, dan doe je beter werk, mijn Verlosser en mijn God!

„Ga uit uw land!“ — dat betekent: God blaast heel die geweldige dikdoenerij omver. En tegelijkertijd geeft Hij zó'n grondig antwoord op de grote vraag van die tijd, als Hij alleen het kan. Dat antwoord luidt: „Ik...“. Ga naar het land, dat Ik u wijzen

zal. Hierheen naar Mij toe! Wandel maar stilletjes achter Mij aan!

Abram moet leven van een Vaderhand, die duizend gaven over zijn leven uitstrooit, maar waar hij er nooit één van kan verdienen. Van een Vaderhand, die akkers en huizen en vrouwen en kinderen en broeders en alles reikt, maar die vóór alles de enige wil zijn in zijn leven. Abram moet van genáde leven. Léven van géven.

Daarom moet Abram ook uit zijn land wèg-trekken.

Want als er één ding makkelijk een slag-zin kan worden, dan is het wel: dat je van genade moet leven. Zèggen dat je van genade leeft — dat kun je in Babel ook wel. Werkelijk léven van genade — dan kan alleen maar door weg te trekken uit je land en door met Vader mee te gaan, naar de Here Jezus toe, Kanaän binnen.

Die levenshouding wordt van ons verwacht: de omgekeerde toren van Babel. Dan zeggen de mensen: „Abram, je kiest het onzekere voor het zekere. Je doet een sprong in het duister.” Maar dan zegt ú: „Een heleboel begrijp ik zelf ook niet, maar één ding weet ik: de centrifuge van de angst staat stil. God zelf heeft er zijn hand in gelegd. Hij heeft zijn hand eraan gewónd. Hij heeft zijn hárt eraan gewond. Er staat een kruis op Golgotha!”

Onderwijs-perikelen

Niet lang geleden hebben alle predikanten, pastoors en maatschappelijke werk(st)ers in Nederland een brief ontvangen van de Stichting Studenten Vormingscentrum. In deze brief wordt de aandacht gevraagd voor het probleem van de ongelijkmatige spreiding van diegenen, die middelbaar of hoger onderwijs genieten.

Het is wellicht interessant om ook in dit blad op deze zaak even in te gaan.

Voor al na de laatste wereldoorlog heeft het onderwijs in Nederland een enorme vlucht genomen. Men kan hierbij wijzen op de miljarden gulden van de Rijksbegroting, die voor dit doel bestemd zijn. Men kan wijzen op de oprichting van geheel nieuwe onderwijsinstellingen. De verhoging van de leerplichtige leeftijd. De verhoging van de welvaart, die meer onderwijs mogelijk maakt. De grote aantallen mensen, die op een of andere manier onderwijs ontvangen, enz. enz.

Toch is er een merkwaardig verschijnsel, dat de volle aandacht verdient. Dit verschijnsel kan het beste geïllustreerd worden met wat cijfers.

Leerlingen naar sociaal milieu in percentages (mannen)

	Hoger milieu	Middelb. milieu	Lager milieu	Totaal
Voorber.				
Hoger				
Middelb. Ond.	25%	52%	23%	100%
Wetensch.				
Onderwijs	42%	48%	10%	100%

Deze cijfers gelden voor het jaar 1961. Wat blijkt nu hieruit?

Dit, dat onze H.B.S.-en, Lycea, Hogescholen en Universiteiten nog in overwegende mate worden bevolkt met jongelui uit de betere kringen. Rond 50% van de Nederlandse bevolking behoort wat de welstand betreft tot het arbeidersmilieu.

Maar deze 50% levert op het middelbaar onderwijs maar 23% van de leerlingen, en bij het wetenschappelijk onderwijs slechts 10%. Dit betekent een ontzettende verspilling van intellect. Want mij maakt niemand wijs, dat de kinderen uit het arbeidersgezin stommer zouden zijn dan kinderen uit een hoger milieu.

Dit is een kwalijke zaak. Om twee redenen. In de eerste plaats voor de betrokkenen persoonlijk. Kennis verrijkt het leven. En in de

tweede plaats heeft onze samenleving dringend behoefte aan mensen met een goede opleiding, die geleerd hebben hun verstand te gebruiken, en zo hun vak verstaan.

Het is curieus, dat de hier gesignaleerde ongelijkmatige spreiding van het onderwijs één van de zwakke punten is van onze maatschappelijke orde. De financiële factor speelt hierbij een rol. Studeren kost geld, en dat geld is niet altijd aanwezig. Maar van doorslaggevende betekenis kan deze factor toch niet zijn. Er is een redelijk systeem van studietoelage; als de wil er is om te studeren, dan moet het in Nederland al gek lopen, als de financiële middelen niet gevonden worden.

Andere factoren moeten dus een grotere rol spelen. Waarschijnlijk zijn dat factoren van meer sociale aard. In vele gezinnen ziet men het verder studeren dan b.v. de MULO als iets gek, iets vreemds; het wordt niet ervaren als een reële mogelijkheid. Er bestaat een zeer grote drempelvrees voor de hogere onderwijsinrichtingen. En die drempelvrees wordt weer veroorzaakt door de aanwezigheid van onze Westerse sociale gelaagdheid.

Een verdere democratisering van het onderwijs is dus bepaald noodzakelijk.

We moeten toegeven, dat in de communistische landen dit probleem niet of althans veel minder bestaat. Daar komt het gros van de studenten inderdaad uit het arbeidersmilieu. Het verdwijnen van de oude sociale hiërarchie in die landen heeft tot gevolg gehad, dat ten eerste het percentage studenten van de totale bevolking groter is dan in Westerse landen en dat ten tweede de sociale spreiding veel gelijkmatiger is.

Er is nog een ander interessant punt, waar ik de aandacht op wil vestigen. Dat is de relatie tussen studeren en kerkelijke gezindte. Ik geef eerst maar weer een paar cijfers, die de situatie van 1961 weergeven.

	Bevolking van 21 jaar en ouder	Academisch gevormden	Studenten
Rooms-katholiek	38%	22%	32%
Hervormd	30%	26%	23%
Gereformeerd	9%	8%	11%
Doopsgezind	1%	3%	1%
Luthers	1%	5%	1%
Remonstrants	0%	4%	2%
Israëlitisch	0%	0%	0%
Overige	2%	0%	1%
Geen	19%	32%	29%
Totaal	100%	100%	100%

Ik wil een paar opmerkingen bij deze percentages plaatsen. In de eerste plaats valt op de betrekkelijk grote intellectuele achterstand bij de Rooms-katholieken. Van de bevolking vormen zij 38%, het percentage academisch gevormden bedraagt slechts 22. Gezegd moet worden, dat zij hun achterstand aan het inhalen zijn, want het percentage studenten is zeer veel groter (en wordt jaar op jaar groter) dan dat van de academisch gevormden.

Ten aanzien van de Gereformeerden (voor de statistiek is het één groep, van wat voor denominatie zij ook zijn!) kan opgemerkt worden, dat zij in intellectueel opzicht behoorlijk van zich laten spreken. Zij vormen 9% van de bevolking, zij leveren 8% van de academisch gevormden en maar liefst 11% van de studenten. Dat is een stuk nalatenschap van Kuyper, dat met ere genoemd mag worden. Per slot van rekening waren de Gereformeerden van origine „de kleine luyden”, van een middelmatig tot het lagere sociale milieu behorend. De beide reeksen cijfers hierboven gegeven, demonstreren dus een enorm stuk emancipatie van het Gereformeerde volksdeel.

In de derde plaats wijzen de cijfers de Doopsgezinde en de Remonstrantse kerken aan als typische elitekerken. Elitekerken in intellectueel opzicht, waarschijnlijk ook in sociaal opzicht.

Tenslotte wijs ik dan nog op de grote onkerkelijkheid, die in de kringen van de academisch gevormden en de studenten voorkomt. 19% van de bevolking noemt zich onkerkelijk, maar bij academici en studenten ligt dat percentage op resp. 32 en 29. Hier demonstreert zich een stuk tragiek van de moderne Westerse samenleving: een enorme voortgang van wetenschap en techniek, maar tegelijk een grote geestelijke ontworteling.

J. G. van Oord

TE BERDE

In het land van de Alblasserwaard bloeien de dotters weer. En het fraaie weer deed veel bomen in korte tijd in bloei staan. Met zorg zeggen we tegen elkaar „als daarop maar geen strenge nachtvorsten meer komen”.

Het is elke keer weer een wonder te zien naar het uitlopen van de wilgenkatjes, naar het te voorschijn komen van de dotters. Zo maar in eens zijn hele stukken van de uiterwaard geel.

Elke nieuwe lente is bepaald een belevenis voor mensen, die niet met dichte ogen door de wereld gaan.

Het is ook elke keer een wonder van Gods herscheppingsmacht.

Zij die geen rivieren regelmatig zien, moeten veel missen. Het land langs de Lek is fraai. In elke weersomstandigheid. Onder heldere hemel, onder een dreigend zwarte hemel. Het water blijft boeien en trekken. Een van de fraaiste beschrijvingen, die ik ooit gelezen heb, van de Lek in de zomer is in het boekje van Jo van Dorp-Ypma „Dominee in Laodicea”.

Een fraai boekje niet alleen vanwege de prachtige beschrijving van de Lek in zomer en voorjaar. Het is het verhaal van een dominee, die in de gevangenis zit omdat hij de scriba van de kerkeraad met de voorzittershamer op het hoofd sloeg onder het roepen „ik ben dominee in Laodicea”.

Dat komt in dat boekje — ook met de scriba en de dominee — allemaal weer goed. Zeer fijnzinnig wordt beschreven hoe het christelijk geloof wonden kan helen en mensen weer bij elkaar brengen. Broeders blijven op elkaar aan trekken, hoeveel er ook gebeurt is. Het boekje eindigt dan ook met de woorden als ik me goed herinner (ik citeer uit mijn hoofd): „ik wacht de broeders”, als de dominee na zijn vrijlating zit te wachten op de kerkeraad die hem komt opzoeken in zijn huis.

Het is heerlijk om de dotters te zien bloeien en om broeders te hebben. Het is vertroostend het klotsen van de golven door de Lek te horen en het is rustgevend om een „stoombootje in de mist” te horen blazen. Het is niet voor niets dat de H. Schrift ons leert de nieuwe aarde te verwachten en ons dat dan leert doen in de beelden van een woestijn die gaat bloeien. Van een leeuw en een lam. Van een beer en een klein kind. En het is heerlijk om zo een nieuwe lente te beleven en te verlangen naar het nieuwe geluid, dat tot ons komt in het evangelie van Jezus Christus.

Dat de dood is overwonnen.

Dat onvergankelijk leven aan het licht is gebracht.

Dat er een nieuwe wereld komt.

Dat er ook zeker een nieuwe mensheid wordt vergaderd door onze Here Jezus Christus. In Hem leven en bewegen we ons.

In Zijn invloedssfeer. In de verwachting van Zijn overwinningsmacht.

Ik heb me wel eens laten vertellen (ik heb het zelf niet gelezen) dat in één van de boekjes van dr. Van Egeraat de Lek tussen Lexmond en Ameide één van de mooiste stukken van ons land genoemd wordt. Als hij het niet gezegd heeft, dan had hij het wel moeten zeggen. En in ieder geval zeg ik het nu maar.

Om de dotters. Om de wilgen. Om het water. Om de bloesem van peren en kersen. Om het gras dat weer groen wordt. Om de koeien, die weer naar buiten gaan. En om de zekerheid dat eenmaal de nieuwe aarde een werkelijkheid zal wezen. Dat er dan ook geen Laodicea's meer zullen bestaan. Maar de nieuwe mensheid, de kerk van onze Here Jezus Christus, vergaard uit alle fraaie streken uit heel de wereld. Voor die hoop zijn we behouden.

AMELINK

Over oudvaders en oude vaders

J. H. Veefkind

(De getallen in Genesis 11:10-26)

In mijn meditatie over Genesis 12:1 — „De omgekeerde toren van Babel” — heb ik gesteld, dat er tussen Noach en Abram een tijdsruimte ligt van 28 eeuwen. In dit artikeltje wil ik een poging doen om deze stelling te bewijzen. Daartoe vraag ik uw aandacht voor het geslachtsregister uit Genesis 11:10-26. Voor de duidelijkheid geef ik u eerst het volgende overzicht van dit register:

	A	B	C
Sem	100	500	600
Arpachsad	35	403	438
Selah	30	403	433
Heber	34	430	464
Peleg	30	209	239
Rehu	32	207	239
Serug	30	200	230
Nahor	29	119	148
Terah	70		205
Abram	100		175
Isaäk	60		180
Jakob			147

Genesis 11:32
 Genesis 21:5 en 25:7
 Genesis 25:26 en 35:28
 Genesis 47:28

In dit overzicht wordt onder A de leeftijd genoemd, waarop de betrokken persoon een zoon verwekte (de volgende naam). Onder B het aantal jaren dat hij na dien nog geleefd heeft. En onder C de optelsom van A en B, dat is zijn totale leeftijd.

Bij eerste lezing wekt dit geslachtsregister de indruk, dat Selah zijn zoon Heber verwekte, toen hij 30 jaar oud was, en dat Heber 34 jaar later zijn zoon Peleg verwekte, enzovoort. Is deze indruk juist, dan komt de leeftijdsopbouw van Sems nakomelingen er als volgt uit te zien:

Sem	-----	600 jaar
Arpachsad	-----	438
Selah	-----	433
Heber	-----	464
Peleg	-----	239
Rehu	-----	239
Serug	-----	230
Nahor	----	148
Terah	-----	205
Abram	-----	175

In dit overzicht stelt ieder streepje ongeveer 30 jaar voor.

Een eenvoudig rekensommetje leert ons nu, dat volgens deze voorstelling van zaken de periode van Noach-na-de-zondvloed tot de roeping van Abram 367 jaar duurde. Daartoe moet u de in het eerste overzicht onder A genoemde getallen van Arpachsad tot en met Terah bij elkaar optellen: totaal 290 jaar. Vermeerderd met 2 plus 75 (vergelijk 11:10 „Twee jaar na de vloed”, en 12:4 „Abram was 75 jaar oud”). Dat levert samen, 290 plus 2 plus 75, 367 jaar op.

Tegen deze voorstelling van zaken zou ik de volgende bezwaren willen inbrengen:

1. Uit het tweede overzicht kunt u met één oogopslag aflezen, dat Abram om zo te zeggen nog bij Sem op schoot gezeten heeft. Het lijkt me zonder meer duidelijk, dat de bijbelschrijver dát niet bedoeld kan hebben. Wie de verhalen van Genesis 11 en 12 nuchter leest, moet tot de slotsom komen: als Abram geroepen wordt, is Sem allang overleden (11:11).

2. De torenbouw van Babel moet gedaeterd worden in de tijd van Peleg. Vergelijk 10:25 „de naam van de ene zoon was Peleg, want in zijn dagen werd de aarde verdeeld.” Volgens de bovenstaande overzichten duurde de periode van Noach-na-de-zondvloed tot de torenbouw-in-de-dagen-van-Peleg ruim een eeuw: 2 + 35 + 30 + 34 + 30 = 131 jaar.

Het is eenvoudig onmogelijk, dat binnen het tijdsbestek van ruim een eeuw al de volken zijn ontstaan, waar Genesis 10 melding van maakt. Vergelijk 11:1 „De gehele aarde nu was één van taal en één van spraak.”

3. Een aantal oude vertalingen van het Oude Testament heeft deze moeilijkheid klaarblijkelijk ook terdege gevoeld. En daarom heeft men aan het geslachtsregister van Genesis 11 een willekeurig aantal jaren toegevoegd. Het lijkt me echter onaannemelijk, dat het sterke oosterse geheugen zich zou vergist hebben in de getallen die het aan 't nageslacht doorgaf. Wij dateren Prins Willem van Oranje toch ook niet in de tijd van de kruistochten.

4. In Genesis 47 wordt verteld, hoe de oude Jakob een gesprek heeft met de farao. Bij die gelegenheid klaagt Jakob: „Het getal der jaren mijner vreemdelingschap is 130. Weinig in getal en kwaad zijn al mijn levensjaren geweest, en zij hebben niet bereikt het getal der levensjaren van mijn vaderen.” Strikt genomen heeft Jakob daar gelijk in. Maar als bovenstaande overzichten juist zouden zijn, dan heeft Jakob niet zo erg te klagen. Dan is Nahor tenslotte ook niet ouder geworden dan 148 jaar. Terah „maar” 205, Abraham 175, Isaäk 180, en Jakob zelf 147. Ik ben geneigd te vragen: „Overdrijft u niet een beetje, vader Jakob?”

5. Een laatste bezwaar tegen de geschetste voorstelling van zaken is ook, dat de leeftijden zo abrupt naar beneden gaan. Noach wordt nog 950, Sem 600, daarna haalt niemand de 450 meer, en tussen Heber en Peleg ligt een interval van maar liefst twee eeuwen!

Op grond van al deze bezwaren meen ik, dat onze eerste indruk van het register uit Genesis 11 onjuist is.

Maar wat dan? Ik dacht zo: gewoon lezen wat er staat. U moet de getallen in Genesis 11 niet over elkaar heen lezen, maar u moet ze achter elkaar lezen en bij elkaar optellen.

Doen we dat, dan krijgen we het volgende overzicht:

Sem	-----	502 jaar (ná de zondvloed)
Arps.	-----	938
Selah	-----	836
Heber	-----	867
Peleg	-----	669
Rehu	-----	448
Serug	-----	437
Nahor	-----	348
Terah	----	205
Abram	---	175

In dit overzicht stelt ieder streepje ongeveer 50 jaar voor.

Om de duur van de periode Noach-na-de-zondvloed tot de roeping van Abram vast te stellen, moet u dus uit het eerste overzicht de getallen van kolom A (van Arpachsad tot en met Terah) en van kolom B (van Sem tot en met Terah) bij elkaar optellen, vermeerderd met 2 plus 75. Dus: 2 + 290 + 2471 + 75 = 2838 jaar! Dat zijn de 28 eeuwen, waar in mijn meditatie sprake van was.

Vóór deze opvatting van Genesis 11 pleit een aantal argumenten:

1. Op deze manier wordt recht gedaan aan wat er precies staat. Er wordt namelijk onderscheid gemaakt tussen 11:10 en 12:4 enerzijds (iemand is zoveel jaar óúd), en de uitdrukking dat iemand zoveel jaar leefde aan de andere kant. Bijvoorbeeld Selah. Er staat in 11:14 „Toen Selah 30 jaar geleefd had, verwekte hij Heber.” Nota bene: er staat niet „Toen Selah 30 jaar óúd was”, maar er staat „Toen Selah 30 jaar gelééfd had”, ná de dood van Arpachsad namelijk! En toen, dertig jaar na het overlijden van Arpachsad verwekte hij Heber. „En Selah leefde, nadat hij Heber verwekt had, 403 jaar. (Daarna) toen Heber (weer) 34 jaar geleefd had, verwekte hij Peleg. En Heber leefde, nadat hij Peleg verwekt had, 430 jaar.” Een man als Heber werd dus niet 34 + 430 = 464 jaar oud. Maar Heber werd 403 + 34 + 430 = 867 jaar oud!

2. Verder vervallen bij deze uitleg praktisch alle bezwaren, die ik straks heb opgenoemd. Er komt een aanvaardbare ruimte tussen Noach en Abram. Er is voldoende tijd om het ontstaan van al de volken uit Genesis 10 mogelijk te maken. We behoeven niets toe te voegen aan de bestaande bijbeltekst. De klacht van de oude Jakob voor de farao wordt volkomen begrijpelijk: hij is maar een „broekje” vergeleken bij Terah 205, Nahor 348, Serug 437, Rehu 448. En er komt zodoende een zeer geleidelijke afdaling in leeftijden van de oudvaders naar de aartsvaders.

Om u dit laatste nog eens duidelijk voor ogen te stellen, geef ik het volgende overzicht:

	A	B
Noach	-----	-----
Sem	-----	-----
Arpachsad	-----	-----
Selah	-----	-----
Heber	-----	-----
Peleg	-----	-----
Rehu	-----	-----
Serug	-----	-----
Nahor	----	-----
Terah	-----	-----
Abram	-----	-----

In dit overzicht geef ik onder A onze eerste indruk, onder B mijn eigen verklaring. Ieder streepje stelt ongeveer 50 jaar voor.

Ik geef u toe: Sem blijft, als ik gelijk heb, een vreemde eend in oudvaderlijke bijt. Maar temidden van AOW-ers tussen de 800 en 1000 jaar (Genesis 5) waren Henoeh en Lamech ook nog maar net „droog achter de oren”. Die werden namelijk ook niet ouder dan 365 en 777 jaar.

3. Nu kunt u tegen mijn verklaring nog een belangrijk bezwaar inbrengen. Namelijk: wat blijft er over van het wónder, dat Abraham op 99-jarige leeftijd nog een kind verwekt (vgl. Gen. 17:1, 17, 24; Jes. 51:1, 2; Gal. 3:18; Hebr. 11:12)? We kunnen immers van de leeftijden waarop Sems nakomelingen

een zoon verwekten het volgende overzicht opstellen:

	A	B
Arpachsad	35	535
Selah	30	433
Heber	34	437
Peleg	30	460
Rehu	32	241
Serug	30	237
Nahor	29	229
Terah	70	189
Abram	99	99

Het is zonder meer duidelijk, dat er in geval A bij Abraham iets heel bijzonders gebeurt, maar in geval B helemaal niet. Integendeel! Wat blijft er bij mijn verklaring van Genesis 11 dan nog over van het wonder bij Abraham, een wonder waar toch de hele Schrift over spreekt?

Daar wil ik het volgende op antwoorden. Meermalen komt het in de bijbel voor, dat het woord „zoon” niet betekent: eigen zoon, maar: rechtstreekse afstammeling. Denk bijvoorbeeld aan Mattheüs 1:8. Daar ontbreken tussen Joram en Uzzi de namen van Ahazia, Joas en Amazia, en toch staat er rustig: „Joram verwekte Uzzi”. Als er in Genesis 11 staat: „Toen X zoveel jaar geleefd had, verwekte hij Y”, dan wordt daar mijns inziens mee bedoeld: na het overlijden van zijn vader leefde X zoveel jaar, en toen verwekte een rechtstreekse afstammeling van hem Y. Anders gezegd: zoveel jaar na het overlijden

van zijn vader werd X betovergrootvader van Y.

Ook bij andere oosterse volken bestaat de gewoonte, om bij de opsomming van het voor- geslacht niet alle namen te noemen, maar alleen de namen van hen die werkelijk stam- hoofd zijn geweest. Stel bijvoorbeeld, dat Juliana en Beatrix nooit aan de regering ge- komen zouden zijn, dan is het volkomen oos- ters gedacht, om te spreken van: Willem- Alexander de zoon van Wilhelmina.

We kunnen dus naast elkaar handhaven: het wonder dat Abram op 100-jarige leeftijd vader werd, en de verklaring van Genesis 11 waarbij we tussen Noach en Abram een tijds- ruimte van 28 eeuwen aannemen.

4. Men dateert de roeping van Abram wel in het jaar 2092 vóór Christus. Volgens onze eerste indruk van Genesis 11 zou dat beteke- nen, dat de zondvloed heeft plaatsgehad in 2092 + 367 = 2459 vóór Christus. Dit is een historische onmogelijkheid, omdat er in die tijd in heel het Midden-Oosten een bloeiende cultuur aanwezig was. Gaan we echter uit van een tijdsruimte tussen Noach en Abram van ruim 28 eeuwen, dan krijgen we als datum voor de zondvloed: 2092 + 2838 = 4930 vóór Christus. Als ik me niet vergis, valt dat tijdstip ongeveer samen met het eind van de laatste ijstijd.

In ieder geval zal ds. Vonk wel gelijk heb- ben, als hij schrijft (De Voorzeide Leer, Ia, blz. 393): „De duisternis der eerste eeuwen, ja millennia (perioden van duizend jaren), zou wel eens dieper geweest kunnen zijn en langer hebben geduurd dan wij ons doorgaans realiseren. Machtige afgodische culturen zijn opgerezen. Uit die duisternis is pas Abraham verlost.”

Kerkelijk Leven

DE KERK IN AMSTERDAM

Een brief

Toen ik enige jaren geleden in een van de Gereformeerde kerken van Amsterdam preekte, maakte ik in de preek de opmerking: Wij zijn „de ware kerk” van Amsterdam, maar de Walletjes laten we graag over aan het Leger des Heils. Dat is me door sommige broeders en zusters nog al kwalijk genomen. Tegenargumenten hadden ze niet, maar ze wilden dat zo niet gezegd hebben: het Leger was remonstrants en het Leger hield de doop en het avondmaal niet en nog meer. Dat wist ik ook wel, maar de vraag: wat doen de vrijge- maakten in Amsterdam nu voor de diepe el- lendigen in „die grote stad Gods?”

U vindt dat misschien een veel te mooie naam voor Mokum. Doch ik mag er u dan misschien aan herinneren dat de Bijbel die naam geeft aan het Ninevé, waar Jona, die dat karwei ook liever overliet aan een ander, naar toe moest: een grote stad Gods. Zó noemde in zijn afscheidspraak dominee Buskes Amsterdam ook: een grote stad Gods; die stad waar Rembrandt geschilderd en de oude Sikkel gepreikt heeft. Een vreselijke stad: met de vrouwen achter de ramen en de spe- kulaties op de beurs. Maar de stad — zo onge- veer dominee Buskes — waar ze straks als Christus terugkomt door de Haarlemmerpoort en over het Rembrandtsplein, bij het Natio- naal Monument op de Dam de heerlijkheid Gods zullen zien...

Amsterdam.

Dezer dagen ontving ik uit die stad een brief van een oude broeder. Hij schreef:

„Gezien de eerste tijd na de vrijmaking kunnen we nu onze rouwklere wel aantrek- ken, roepende: „Wat is het bar en boos in onze kerken”. Er is nu zoveel jaar na de vrij- making een spraakverwarring in onze ker- ken, dat je de moed zou verliezen om over de kerk te spreken. In gezelschappen en gemeen- tevergaderingen zijn de twistgesprekken over de kerk en de belijdenis dikwijls de kost voor die avonden. Leest u Handelingen 15 vs 1 eens aldus: 'En sommigen... leerden de broeders: Indien gij niet gelooft dat onze Ge-

reformeerde kerk de enige ware kerk is en dat alle andere kerken valse kerken zijn, zijt ge een afvallige en kunt gij niet behouden worden.' U moet alleen dat 'sommigen' ver- anderen in 'velen'.”

De broeder, die mij dit schreef, is niet een baardeloze knaap (dat soort wordt intussen zeldzaam!) doch hij is oud (76) met een punt- baard. Hij heeft het oude Amsterdam van 50-60 jaar geleden, de zelfbewuste Gerefor- meerde kerk uit die dagen nog uitnemend gekend, is in die dagen gepokt en gemazeld:

„In de 76 jaar, die ik op aarde ben, heb ik nooit zulke moeite meegemaakt in de kerk als in de laatste jaren. Wat was dat een ge- zegende tijd, toen mannen als de oude pro- feet J. C. Sikkel, B. van Schelven, K. Fern- hout, T. Ferwerda, S. G. de Graaf, Dirk Sik- kel en vele anderen onze herders en leraars waren. Ik herinner mij nog van zestig jaar geleden, ik was toen 16 jaar, hoe ds. B. van Schelven het Woord Gods bediende. De Raamkerk was tjokvol. De beide boven el- kaar gelegen gaanderijen gevuld. Duizenden luisterden geboeid. We stonden van 10-12 uur gespannen te luisteren. Als jongen van zes- tien dacht ik niet: Wat duurt die preek einde- loos lang! Ik weet best: het zat hem niet in de klok. Want bij onze onvergetelijke domi- nee S. G. de Graaf duurde de dienst onge- veer een uur. Ik weet wel: hij was een uit- zonderlijk man. Zó preken dat kon noch aan de Vrije Universiteit, noch aan de Theo- logische Hogeschool worden bijgebracht. Maar we hebben om deze uitzonderlijke figuur on- ze andere predikanten niet minder liefge- had. We hebben grote vreugde beleefd aan de verschillende gaven, die zij hadden ont- vangen. — Wel was er in die tijd ook ver- schil van gevoelen. Ook over de kerk. De grote Abraham Kuyper leerde de pluriformi- teit van de kerk. Dat er verschillende ker- ken waren was geen reden tot droefheid, maar tot blijdschap. Immers al die kerken hadden een deel der Waarheid, en één kerk kon niet de gehele Waarheid bezitten; die gehele Waarheid bezitten wij samen met an- dere kerken. Doch anderen zeiden: Mis, broe- der Kuyper, al die andere kerken zijn wel kerken (geen valse kerken), maar de Gere-

formeerde kerk is de meest zuivere openba- ring van het Lichaam van Christus. Die men- ingsverschillen inzake de kerk waren er. Maar wij hebben als gemeente daar nooit onder gezucht...

Hoe anders is dat vandaag.

Velen onder ons willen het evangelie van onze God en Zaligmaker brengen met de sa- bel en het geweer. Al worden daarbij velen overspannen of krijgen anderen een hart- verlamming, dat heeft niets te betekenen als de leer over de enige ware kerk maar zege- viert. Of wij tot een zegen voor de wereld zijn, dat doet er niet toe; of Gods grote Naam om onzentwil gelasterd wordt (en dat gebeurt!), daar trekken we ons niets van aan.”

Vertrouwen in de vrijgemaakte zaak verloren?

U hebt het, lezer, al begrepen: deze oude broeder is vrijgemaakt. En u denkt mis- schien, dat hij, oud geworden en na 1944 te- leurgesteld, het vertrouwen in „de vrijge- maakte zaak” verloren heeft. Nu, dat ver- trouwen heeft hij niet verloren, om de een- voudige reden dat hij zulk vertrouwen niet verliezen kon, want dat vertrouwen in „de vrijgemaakte zaak” heeft hij nooit gehad. Geen wonder ook. Daarvoor heeft hij te goed geluisterd naar de oude Sikkel, die in zijn tijd in „de Gereformeerde zaak” nooit ver- trouwen gehad heeft. Maar deze oude broe- der heeft wel de kerk geloofd: dat de Zoon van God zich een gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, vergadert, beschermt en onderhoudt. Dat geloof heeft hij ondanks de diepe teleurstellingen, behouden. Hij behoort tot de vrijgemaakte kerk van Amsterdam- Centrum. Nog steeds. Nadat éerst ook in die kerk een aantal broeders en zusters gevolg had gegeven aan een in De Reformatie pub- liek gegeven advies „heen te gaan van ach- ter de ontrouwe ambtsdienst van de ambts- dragers”. Dat professorale advies heeft deze broeder naast zich neergelegd. Toen zijn zijn beide dominees weggegaan en synodaal ge- worden. Hun pastorale voorbeeld is hij ook niet gevolgd. Hij schrijft:

„Als vrijgemaakten kunnen wij als we trouw blijven aan de Here en aan Zijn Woord, voor de synodale kerken zó tot een zegen zijn. Broeders uit die kerken zeggen tot mij: 'Bij jullie is er een Open Brief en bij ons een gesloten Bijbel'.”

En hij schrijft ook:

„Wees sterk in de Here. Wankel niet. Let in de eerste plaats op de gemeente van de levende God in Kampen en vergeet niet de predikanten en gemeenteleden in andere plaatsen, die zwaar lijden onder de vervol- ging. Helaas, u weet het, ónze beide predi- kanten hebben ons verlaten. Geen nood. Wij hebben een Almachtig God, over Wie we zin- gen: Want deze God is onze God; Hij is ons deel, ons zalig lot; door tijd noch eeuwigheid te scheiden, ter dood toe zal Hij ons gelei- den.”

„Lijden aan de kerk”, niet: klagen...

Deze oude broeder lijdt wel aan de kerk, om de woorden van een bekend Duits theo- loog te gebruiken, maar hij denkt er niet over klaagliederen over haar te zingen. Hoor maar.

„Ik schreef enige tijd geleden aan broeder A. Zijlstra, medewerker aan het Gerefor- meerd Gezinsblad: „klaag toch niet zo! Op de manier van: „De kerk is haast tot niet gekomen.” Zing liever een lied tot eer van Hem, die WONDEREN werkt. Ook schreef ik aan broeder ds. J. van Raalte over zijn klaagliederen. Onze God, die gedreven wordt door zijn eeuwige liefde, werpt ons in de smeltkroes, en dat is maar goed ook, totdat wij Hem alleen overhouden als onze aller- beminlijkste God en Vader, de Vader van onze allerliefste Here Jezus Christus.”

Een rentenierend A.O.W.-mannetje?

U bent misschien nieuwsgierig wat dat toch wel voor 'n oude broeder is? Dat hij 76 jaar is weet u. En u denkt: dat is een A.O.W.-mannetje, dat de tijd doodt met wat rozige herinneringen aan de goeie ouwe tijd van Gereformeerd Amsterdam, aan de eerste da-

gen van de vrijmaking, eens een briefje sturen aan de heer A. Zijlstra in Groningen, aan de emeritus dominee in 't Harde, J. van Raalte, een oude man, die wat zurig zit te kijken naar de synodale kerk, en die eigenlijk buiten de maalstroom van het leven staat... U vergist zich...

Midden in het leven en in HET LEVEN

Deze oude broeder staat nog midden in het leven. Hij is nog in zaken. Leidt nog een meubelfabriek. En hij staat midden in de 'Business'. U weet dat misschien niet, maar zo noemen ze in Amsterdam de handel in 'liefde'. Ze noemen dat ook wel 'Het Leven'. Als een meisje in 'Business' terecht komt, dan zeggen ze: „Ze is in Het Leven”.

Nu, daar staat deze broeder midden in. Hij brengt, als alle nette mensen in Amsterdam in de rust zijn en alle broeders en zusters op één oor liggen en alle twisten over de ware en de valse kerk tot de volgende avond zijn verstomd, zijn nachten door in de kroegen van de Zeedijk, op de Walletjes, en telt onder de lichtekooien, de souteneurs, de moordenaars, de lichte meiden en de zware jongens op z'n minst 550 vrienden, die hem allemaal Vader noemen. Dat is hij ook. Hij is ook van velen de biechtvader.

Daar in de kroegen en de bordelen strijdt hij zijn strijd.

„De strijd van broeder Paulus was om in alle gemeenten der Joden te prediken: Jezus is de Zoon van God, de Verlosser van Joden en heidenen. Ik zeg erbij: ook van de Onderwereldmensen, want er staat geschreven: Hoeren en tollenaars (en souteneurs) zullen u voorgaan in het koninkrijk Gods. Dat gebeurt. De Naam des Heren zij eeuwig geprezen. Het is onbegrijpelijk. Wat een wederliefde heb ik als burger van het koninkrijk der hemelen in die onderwereld ontvangen. Ik word daar door die meisjes vertrouwd, maar ook door de zware jongens, de souteneurs, de

G. Visee

kroegbazen, de kamerverhuursters, de kelners, de buffetjuffrouwen, door de kleurlingen: gelen en bruinen en zwarten. Is het in de kerk ellendig door de velerlei twisten, dáár, waar ik werk van 's avond plm. 9 tot 's morgens 5 à 6 uur, is het een vreugde onder die mensen te verkeren. Onlangs zei een kroegbezoeker: Als u in de buurt bent, heeft dat al betekenis. U weet het misschien zelf niet, maar u oefent grote invloed in Donker Amsterdam.”

Herkend

In die nachtbuurten wordt deze broeder herkend. Het is helemaal niet ongewoon, dat daar in een geheime nachtkroeg — daar komt deze broeder ook — gezegd wordt: „U lijkt de Here Jezus zelf wel” of: „U lijkt wel een profeet”. Is dat niet wat we lezen in de brief van Petrus dat we door het geloof in Christus deel hebben aan de goddelijke natuur; dat we, zoals Paulus schrijft aan de Corinthiërs, leesbare brieven worden van Christus, bekend en gelezen door alle mensen?

Over die wereld schrijft deze broeder:

„In Donker Amsterdam is zo ontzettend veel verdriet. Zóveel, dat velen geprobeerd hebben of proberen willen zelfmoord te plegen. In de kracht Gods weerhoud ik hen daarvan. In de kracht Gods doen we wonderen. Ik ben zelf een wonder...”

Doorgaande reformatie

„De ware doorgaande reformatie is beschreven in Johannes 15. Jezus is de Ware Wijnstok en allen die in Hem geloven zijn de ranken. Levens, die geen vrucht dragen, neemt Hij weg, en ieder, die wel vrucht draagt, die snoeit Hij opdat hij meer vrucht drage.

Wij kunnen hollen en draven, menende God een dienst te bewijzen, door onze medegelovigen te vervolgen...

Ook is de ware reformatie beschreven in

1 Cor. 13: als de waarachtige liefde van Christus ons niet beheerst en alles wat wij doen, dan zijn wij schallend koper of een rinkelende cymbaal...”

Naar de synodale kerk?

Het is wel duidelijk, dat deze broeder over de doorgaande reformatie van ons leven zo zijn gedachten heeft. Heeft hij daarom berouw over de vrijmaking van 1944? Denkt hij er aan die weg op te gaan? Dat hij zijn beide dominees op die weg niet volgde, vertelde ik reeds. Over de zaak schrijft hij:

„We kunnen ons toch met de synodale kerken, zoals die geworden zijn, toch niet verenigen. Als Gods Woord daar niet meer onwankelbaar is, en dat vrees ik, en als de machtigen daar gaan heersen over de plaatselijke kerken, dan mogen we toch die weg niet op?”

De ervaringen in de oude stad

In de oude binnenstad brengt deze broeder zijn nachten door onder hoeren, souteneurs, dieven, inbrekers en moordenaars. Dan vragen ze wel eens: „Vader, ben je niet bang in dit gezelschap?” En dan luidt het antwoord: „Nee. Bang ben ik voor jullie niet. Maar wel raad ik je aan niet met dat revolvortje te spelen: één misgreep en we hebben een lijk bij ons; stop dat ding weg.” En dan glijdt het revolvortje in de zak.

„Kort geleden vroeg een meisje uit 'Het Leven': Vader, wilt u vannacht om twee uur bij me komen? Ik was er om twee uur en ben tot 's morgens zes uur bij haar gebleven en ze heeft mij heel haar verschrikkelijke levensverhaal verteld. Ik heb daarna van half zeven tot half tien geslapen. En vroeg daarna aan mijn vrouw: Ga met mij mee naar dat kind, ze heeft nog nooit liefde ontvangen. Zij is toen enkele avonden met mij meegegaan om te laten zien, dat we haar niet verachten, maar dat we haar als kinderen van God liefhebben. Als je weet: 'Christus leeft in mij', dan kun je aan honderden Zijn liefde doorgeven. — De hoeren en de souteneurs hebben een plaats in mijn hart, ik heb een plaats in het hunne.

Ondanks alle kerkelijke ellende ben ik een gelukkig man!

Ik heb er verscheidenen mee naar huis genomen, die met moordplannen rondliepen. In kroegen vol vechtersbazen heb ik door Gods kracht vrede kunnen stichten: het werden zoete kinderen.

Onze God en Zaligmaker heeft mijn werk zo rijk gezegend. Velen uit die wereld van ontucht heb ik mogen redden. Alle nonnen, die prostituee geworden waren, heb ik uit de bordelen mogen halen. Ook zijn alle medewerksters van het Leger des Heils, die prostituee geworden waren, uit de bordelen verdwenen.

Een meisje van de VRIJGEMAAKTE kerk heb ik uit het leven van ontucht mogen verlossen. Ook een ander meisje, belijdend lid van de (syn.) Gereformeerde kerk. Ze zei me eens: „Vader, er staat geschreven: Wie de weg heeft geweten en niet bewandeld, zal met dubbele slagen geslagen worden. Ik wéét de weg en ik speel de hoer.” Ik zei: Lief kind, jij wordt niet met dubbele slagen geslagen, want God zal je uit dit bedrijf verlossen. Spoedig was zij uit dat bedrijf van ontucht verlost.

Toen ik dertien jaar geleden met dit werk begon, dacht ik: dat kan je je leven kosten, maar ik gá, wat er ook gebeurt. Ds. Schoep zei eens: De souteneurs, bij wie u de meisjes weghaalt en aan wie u hun rijke leven ontnemt, zijn uw beschermengelen.

Zo was het.

En zo is het.

God maakte vijanden tot vrienden.

Het is een wonder van God: de souteneurs beschermen me. Zó doet onze God. We zien het, maar doorgronden 't niet.

Laten wij als vrijgemaakten toch zoeken velen te behouden.

Dát is ware reformatie.

Ik stop, en ga vroeg naar bed. Het is nu half drie in de nacht. Buiten het werk in mijn

fabriek en in Donker Amsterdam schrijf ik veel. U was nu aan de beurt.

Nogmaals, allen gegroet. God zegene u en stelle u tot een rijke zegen.

Uw oude broeder J. H. v. d. Berg.

Dat was dan een brief uit de kerk van Amsterdam. Die kerk had vroeger een bijzondere naam. Gevormd uit de letters van de oude stadsnaam: Amstelredam: d'Mater Salem, de Moeder des vredes.

Deze kerk mocht vaak vrede stichten.

God geve haar vrede „als een rivier”. Jes. 66 : 12.

En doe de vrede van haar uitgaan.

In kerkelijk Nederland.

En op de Zeedijk en op de Walletjes.

Sjaloom!

Bijbels voor broeder Van den Berg

In een schrijven dat ik van br. Van den Berg mocht ontvangen vroeg hij mij of ik iemand kende die hem kon helpen aan Bijbels. Hij vertelt dat hij in de loop der jaren al veel Bijbels weggegeven heeft aan hen, die hem om een Bijbel vroegen.

Ik meen er goed aan te doen dit aan de lezers van „Opbouw” voor te leggen. Het moet voor ons samen niet moeilijk zijn de nodige gelden bijeen te brengen om broeder Van den Berg in staat te stellen Bijbels te kopen, zo veel als hij maar nodig heeft.

Er wordt voor meer zaken een beroep op u gedaan in „Opbouw”. Ik dacht dat dit er nog wel bij kon.

Graag neem ik uw giften in ontvangst. Adres: H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.). Het kan via de Amro Bank te Schoonhoven. Postgiro 59480 t.n.v. H. Amelink, met als bij-schrift „Bijbels voor broeder Van den Berg”. Ik zal dan voor doorzending zorg dragen. Een verantwoording zal in dit blad opgenomen worden.

Amelink

Prins Maurits

Het bestuur van onze persvereniging en de redactie van dit blad willen graag onze gelukwensen voegen bij de vele, die reeds uitgesproken zijn bij de geboorte van prins Maurits.

Onze gelukwensen gelden H.K.H. Prinses Margriet, Mr. P. van Vollenhoven en uiteraard ook de gehele Koninklijke Familie.

Naar menselijke berekeningen zal deze Prins wel niet de vermoedelijke erfgenaam van de troon worden. Maar menselijke berekeningen komen vaak niet uit, zoals ook in de geschiedenis van het Huis van Oranje Nassau wel vaak het geval is geweest.

We hopen dat hij voorspoedig mag opgroeien en dat de zegen des Heren hem en zijn ouders en de gehele Koninklijke Familie zal vergezellen en dat hij als de tijd daarvoor is een plaats zal innemen in overeenstemming met de geschiedenis van het doorluchtige Huis, waaruit hij stamt.

Amelink

K. Doornbos

Aantekeningen bij de kerkenordening

XXVI SLOTAANTEKENING

De kerkenordening is er naar de oorsprong ervan voor de kerk in Nederland. Wil men het heel nauw nemen dan kan men zeggen dat ook de kerken van Nederlanders in Duitsland en in Engeland in de zestiende eeuw in het verband werden opgenomen. De kerken in Engeland waren kerken van gevluchte Nederlanders. De Nederlandse taal was daar de voertaal. Vele van die vluchtelingen hebben zich blijvend in Engeland gevestigd en hun nakomelingen zijn Engelsen geworden. Nog in het begin van de 18e eeuw hadden ze in Engeland een eigen kerkelijk leven met het Nederlands als voertaal, althans naast het Engels. Er waren maar vijf kerken, heel klein, maar ze waren er nog. Na de synode van Dordrecht 1618-'19 is het verband van deze kerken met de kerken in Nederland langzaam verlopen. Correspondentie in de zin waarin men nu van correspondentie met buitenlandse kerken spreekt hebben onze kerken met die kerken nooit aangegaan. De kerken in Oost-Friesland en in het graafschap Bentheim werden altijd gezien als kerken van Nederlanders al behoorden ze staatkundig tot Duitsland. Tot diep in deze eeuw was het Nederlands daar de voertaal. Die kerken zijn in het verband gebleven. De kerken van Nederlanders die zich in de 18e eeuw vestigden aan de Oostkust van Noord-Amerika zijn niet in het verband met de kerken hier te lande opgenomen en er werd ook geen correspondentie mee aangegaan, hoeveel hulp hun in het begin ook is geboden. De kerken in Michigan van de kolonisten uit het midden van de vorige eeuw hebben voor een deel kerkverband met deze kerken aan de oostkust aangegaan. Van Raalte heeft daar zeer voor geijverd. Maar het leggen van de band met deze kerken in het verre Oosten was een van de oorzaken dat in Michigan in eigen kring de band brak. Naast de Reformed Churches kwamen daar toen de Christian Reformed Churches.

De correspondentie met buitenlandse kerken van tegenwoordig is een nieuwigheid van de laatste tijd, een uitbreiding van het kerkverband over de hele wereld. 't Is niet naar de opzet van het kerkverband zoals we het in de kerkenordening vinden geregeld. Die opzet was kerkverband van kerken binnen de grenzen van Nederland. De kerkenordening is eenvoudig. Ieder lid der gemeente kan ze kennen. Alleen art. 48 van de kerkenordening spreekt van correspondentie van kerken met andere kerken, maar alleen van de kerken in de ene Nederlandse provincie met kerken in de andere Nederlandse provincie. De kerkenordening blijft daarbij bij haar opzet, kerkverband binnen de grenzen van het land. Want al waren in de 16e en 17e eeuw de gewesten zelfstandige staten, geen Hollander zag een Vlaming en geen Zeeuw een Fries aan voor een buitenlander. De kerkenordening spreekt slechts één keer van buitenlandse kerken en dan heel weinig, alleen dit in art. 86: „In middelmatige dingen zal men de buitenlandse kerken niet verwerpen, die een ander gebruik hebben dan wij”. Dat is alles wat de kerkenordening van buitenlandse kerken zegt. In middelmatige dingen moet men kerken in het buitenland niet verwerpen. Al hebben ze een ander gebruik dan wij, daar kunnen ze wel goede kerken om zijn. Er zijn in de kerk des Heren dingen die zó kunnen maar ook wel anders. De kerken kunnen hun geloof ook wel op een andere wijze belijden dan met behulp van de drie formulieren van enigheid.

Of heeft de kerk van het nieuwe testament met het belijden van haar geloof vijftien eeuwen gewacht totdat Guido de Brès de pen opnam om de zeven en dertig artikelen te schrijven? En belijden die kerken hun geloof niet die de drie formulieren niet hebben? In de 16e eeuw en later hebben de Gereformeerden in Nederland de Anglicaanse kerk in Engeland niet verworpen hoewel daar vrijwat dingen waren die anders waren dan de dingen hier in gebruik, en heel anders. Dat ze te Dordrecht 1618 de Anglicaanse kerk niet hebben verworpen vind ik wijs gedaan. Dat deze kerk werd genodigd om mee te oordelen was een fout. Want het euvel dat men in de Gereformeerde kerken hier te lande wilde bestrijden deed zich in de kerk van Engeland niet minder voor, en daar deed men er niets tegen. Alleen door een vriendelijk gezicht te zetten bij koning Jacobus en bij de aartsbisschop van de Engelse kerk gelukte het uit Engeland partijmannen in Dordrecht te krijgen. Al deden die afgevaardigden uit Engeland te Dordrecht ook alsof zij de mond van de kerk van Engeland waren, ze waren niet meer dan één van de meerdere monden waarmee deze kerk sprak.

Omstreeks 1600 deed men naar art. 86 van de kerkenordening en verwierp buitenlandse kerken niet om middelmatige dingen en om een ander gebruik. Maar al verwierp men die kerken niet, men legde er ook geen kerkverband mee, ook niet onder de naam van correspondentie met buitenlandse kerken.

Mag men geen kerkverband leggen en is die door regels gebonden correspondentie met buitenlandse kerken een kwaad?

Men wijst nog al eens naar art. 32 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. In dat artikel staat dat het nuttig en goed is dat zij die regeerders der kerk zijn onder zich zekere ordinantie instellen en bevestigen tot onderhouding van het lichaam der kerk. Indien dat nuttig en goed is, waarom mogen ze dan geen regels vaststellen voor het voeren van correspondentie met buitenlandse kerken, en regels voor honderd andere zaken? En omdat ze regeerders der kerk zijn, waarom mogen ze dan niet eisen dat ieder zich houdt aan de regels die zij voorschrijven? Regeerders hebben er toch recht op dat men hun gehoorzaamheid betoont?

We willen eens even naar dat artikel 32 zien.

Regeerders der kerk zijn de ambtsdragers der gemeente, de predikanten en de ouderlingen, en wat mij betreft mag men er de diakenen bij nemen. Hun regeermacht houdt op bij de grenzen van de plaatselijke kerk. Indien zij die regeerders der kerk zijn een ordinantie zouden instellen die verder reikt dan de grenzen van de plaatselijke kerk zouden ze hun bevoegdheid overschrijden. Art. 32 waarschuwt om met het instellen van ordinantiën voorzichtig te zijn, niet teveel, vooral niet teveel. Voor mij is het duidelijk dat De Brès daarbij voor ogen had de vele voorschriften waardoor de Roomsche gebonden waren. Kerkverband en correspondentie met buitenlandse kerken en al wat daarmee samenhangt reikt verder dan de grenzen van de plaatselijke kerk en daar hebben zij die regeerders der kerk zijn niets te regeren en niets om er regels voor vast te stellen. Men zegt dat men toch wel afspraken mag maken. Daar antwoord ik op dat afspraken geen regeringszaken zijn en art. 32 heeft het over regeringszaken. Ik heb eens horen zeggen „dat art. 32 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis het houden van synoden gebiedend eist”. Dat lijkt mij op goochelen

met art. 32. Me dunkt dat indien De Brès bij het opstellen van art. 32 aan synoden had gedacht, hij gedaan had naar het zeggen: „Woorden zijn een mens gegeven om zijn gedachten te verbergen”.

In de wereld is er organisatiezucht, dat is het verlangen om alles te doen gaan naar door de mensen vastgestelde regels. Bij organisatie denkt men daar bijna uitsluitend aan wat door reglementen en voorschriften is vastgesteld en samengebonden. Men gaat de organisatie verpersoonlijken en zegt dat de organisatie dit doel nastreeft en die middelen gebruikt en dat en dat tot stand heeft gebracht. En men spreekt van machtige organisaties. Eendracht maakt macht! Inderdaad maakt eendracht macht en zijn er machtige organisaties, maar zowel machten ten kwade als ten goede.

Uit de Schrift kunnen we weten dat de kerk des Heren haar kracht niet moet zoeken in zulk een organisatie maar in het geloof. De Schrift gaat niet verder dan de plaatselijke kerk te organiseren en die ook nog allereenvoudigst. Christus zendt zijn gelovigen de wereld in met een oecumenische roeping. Zij moeten het licht der wereld zijn en het zout der aarde. Die roeping moeten zij vervullen waar ter wereld ze ook gaan of staan. Er is geen landstreek ter wereld hoe afgelegen ook waar een christen kan komen en waar hij vrij zou zijn van zijn oecumenische roeping om het licht der wereld en het zout der aarde te zijn. Ze kunnen die roeping niet vervullen indien ze geen licht hebben en het zout onzout geworden is. Wat baat het dan of er een machtige organisatie achter staat? Als ze geen licht zijn kan de organisatie hen geen lichten maken. Als het zout in hen onzout geworden is heeft een organisatie niets om hen ermee te zouten.

We weten uit de heilige Schrift dat de kerken in de eerste jaren na de Pinksterdag klein waren, klein in aantal en ook met niet zoveel moed om de wereld tegen te treden en de wereld voor Christus te veroveren. Hoe zwak van moed vinden we de kerk van Rome als Paulus te Rome gevangen is. De Joden te Rome zeggen tot Paulus dat „deze secte” overal tegengesproken wordt maar het schijnt dat ze niet eens weten dat de Here ook al een gemeente te Rome heeft. Voor de gevangenen Paulus doen de gelovigen te Rome niets. „Gedenkt de gevangenen alsof gij mede gevangen waart”, zegt de Here. Zij te Rome waren blijkbaar erg bang om Paulus' medegevangenen te worden. In zijn brief aan Timotheüs klaagt de apostel daarover. Hij schrijft: „Bij mijn eerste verdediging heeft niemand mij bijgestaan maar allen hebben mij in de steek gelaten. Het worde hun niet toegerekend”. Zou het beter gegaan zijn indien de kerken toen wat beter georganiseerd waren geweest? Daar spreekt de Schrift niet van en ze geeft ook geen aanwijzing in die richting.

De kerk des Heren heeft de oecumenische roeping om het Evangelie te prediken aan alle volken tot aan de einden der aarde. Een grote organisatie is daar niet voor nodig. „De zending geschiedt door de plaatselijke kerk”, zeggen de Gereformeerden, en dat zien ze goed. Men kan heel goed overleg met elkaar plegen en elkaar helpen zonder daarvoor eerst een organisatie met reglementen en zo meer in elkaar te zetten.

Van organiseren van de plaatselijke kerken tot classicale of synodale ressorten, of tot een landskerk of wereldkerk lezen we in de Schrift niets, en ook niet in de belijdenisgeschriften. We vinden er zelfs geen enkele aanwijzing voor zo min in de Schrift als in de belijdenisgeschriften. Men heeft zich wel ingespannen om in de Schrift steun te vinden voor zijn organisatiezucht. Daarvoor heeft men wel met de Schrift geknoeid en aan dat knoeien met de Schrift heeft de theologische wetenschap wel meegedaan. Het misbruik van een zaak maakt het gebruik niet ongeoorloofd en men moet met het badwater het kind niet wegwerpen. Dat zijn verstandige woorden. Maar men moet niet alle badwater bewaren uit vrees dat er nog een kind in zou kunnen zitten. Ik kan het niet onverstandig vinden dat iemand alle sterke drank laat staan omdat het gebruik ervan zo gemakkelijk tot misbruik leidt.

Organisatie is niet verkeerd maar het gebruik ervan leidt gemakkelijk tot misbruik. In de wereld zijn vele zaken overgeorganiseerd en daar komt geen goeds van. Organisatie is een van de goden der eeuw. Die god der eeuw heeft ook voet gekregen in de kerk of wat voor kerk doorgaat, en dat al van ouds. Rome heeft het in het organiseren het verst gebracht en een wereldorganisatie voor elkaar gekregen. Protestantse kerken pogen door de Wereldraad van kerken

Rome na te doen en streven ook naar een wereldorganisatie. En andere kerken pogen weer door de Internationale Raad van Christelijke Kerken de Wereldraad na te doen. Dat zijn al drie wereldorganisaties op het terrein dat men de kerk noemt. De oecumenische beweging voert graag de eenheid in haar vlag maar ik zie er nog al wat verdeeldheid. Erg vriendelijk staan de drie wereldorganisaties niet tegenover elkaar. Elk van de drie organisaties meent voor zich dat zij het rechte pad gaat en de anderen dwalen.

Ik weet niet wanneer men ermee begonnen is organisatorisch, gereguleerd verband tussen de plaatselijke kerken te leggen. Bijgevolg weet ik ook niet het jaar waarin de gedachte van de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk voor het eerst door deze of gene als een ongerijmdheid werd afgewezen. 'k Heb wel naar het begin van deze organisatie gezocht maar het niet kunnen vinden. Ik denk dat niemand het weet. Men kan er wel een mooie theorie over opzetten en het daarbij aannemelijk maken dat het zo gebeurd kan zijn. Een argeloze lezer loopt er dan allicht in en meent dan dat hij er nu achter is. Maar het bewijs ontbreekt dat het zo gegaan is. Niet alles wat wel gebeurd kan zijn is gebeurd. Het leven is rijker en ook grilliger en onberekenbaarder dan enige theorie het kan uitdenken. De paus is er, maar waar is hij vandaan gekomen? En hoe is hij de vorst geworden die in macht zich stelt boven de koningen der aarde? Wanneer is de paus ermee begonnen in pracht en praal al wat koning of grote der aarde is te zoeken te overtreffen? Wanneer zijn de duizenden en tienduizenden uit alle oorden voor het eerst samengekomen om te knielen als ze maar een glimp van de paus zien? Wanneer men Rome ernaar vraagt blijft ze het antwoord niet schuldig. Ze legt u een volledige lijst van pausen voor, te beginnen met Petrus. En ze zegt u dat alles naar recht en wet is toegegaan. Maar ik twijfel eraan of alle Roomsers wel vertrouwen hebben in de juistheid van die lijst van pausen. En ik twijfel er niet minder aan of alle Roomsers er wel van overtuigd zijn dat er nooit kromme wegen zijn gegaan om op de stoel van Petrus te komen en dat er nooit slinkse middelen zijn gebruikt om de stoel van Petrus wat hoger te maken. (wordt vervolgd)

BOEKBESPREKING

De Nieuwe Katechismus

(Geloofsverkondiging voor volwassenen) verschillende uitgevers, 1966, ruim 600 pag.

„De Nieuwe Katechismus” (hierna afgekort NK), in opdracht van het nederlands Rooms Katholiek episkopaat samengesteld door het hoger katechetisch instituut te Nijmegen, heeft sedert zijn verschijning op 9 okt. 1966 al een bewogen geschiedenis doorgemaakt.

Nog geen twee maanden oud stond dit boek al bekend als kandidaat voor een ketterprocedure. Toen lekte nml. uit, dat in het geheim een aanklacht bij de paus in voorbereiding was: „het smeekschrift”, gebaseerd op een artikel van een anoniem theoloog.

De procedure rondom de NK

„Het smeekschrift” bracht een procedure op gang, die grotendeels achter de schermen blijft, en daarom voorwerp is van vele gissingen en geruchten, en zodoende moeilijk te beoordelen, zeker voor een niet-Rooms Katholiek.

Voor de volgende gegevens hielden wij ons aan „Katholiek Archief”, als de meest officiële (?) bron.

Begin 1967 kreeg het episkopaat van een geheime pauselijke commissie het verzoek om een aantal passage's van de NK te herschrijven. Vervolgens vond in april op verzoek van de paus te Gazzada, Nrd-Italië, een gesprek plaats van roomse met nederlandse theologen, onder wie E. Schillebeeckx, P. Schoonenberg en W. Bless, waarin 12 belangrijke en zeer veel minder belangrijke bezwaren ter sprake kwamen. Maar wat is nu het doel van dit gesprek geweest, en tot welk resultaat heeft het geleid? In elk geval: er werd geen bladz. van de NK herschreven.

In verband met voorgenomen vertalingen van de NK, en dus te verwachten verspreiding op zeer grote schaal, benoemde de paus bovendien een internationale commissie van kardinalen, eveneens met de opdracht, de NK te toetsen. Van

deze commissie werd de samenstelling geheim gehouden. Betekent de instelling van deze commissie nu, dat er - althans voorlopig -, buiten Nederland geen uitgaven van de NK verschijnen? Volgens Herder Verlag is de duitse uitgave door de kardinalen-commissie tegengehouden (28-7-67), maar volgens „De Tijd” van 15-8-67 zou er bij Burns and Oates een engelse vertaling verschijnen, en volgens de Amerikaanse uitgeverij Herder and Herder is publicatie-verbod vanuit Rome puur verzinsel. Als ik goed geïnformeerd ben, zijn er inmiddels in Engeland en Amerika uitgaven verschenen. Toch verklaarde kardinaal Alfrink in een vraaggesprek op 7-8-67 dat vertalingen alleen mogelijk zijn met fiat van het nederlands episkopaat, en dat dit fiat niet gegeven zal worden zolang de moeilijkheden met Rome niet zijn opgelost.

Dat zijn wel verwarrende berichten. Het is dan ook niet mogelijk te zeggen, of en in hoever de NK een leerconflict bracht tussen het nederlands episkopaat en Rome. Volgens een Amerikaanse krant heeft de roomse kongregatie 24 grote en 48 kleinere ketterijen in de NK vastgesteld. Dit bericht werd door kardinaal Alfrink wel „praematuur” genoemd, maar niet ontkend of bevestigd. Anderzijds weet „Katholiek Archief” te melden, dat een (welke?) pauselijke commissie de NK heeft geprezen als „de beste poging tot nu toe om de katechismus te herformuleren”.

Diskussie-punten

„Het smeekschrift” legde zeven ernstige bezwaren aan de paus voor, die ten dele wel voornamelijk bij een zeer conservatieve groep zullen leven, maar waarvan er een aantal stellig door vele Katholieken gedeeld wordt. In „Theologie en Pastoraat” 1967 nu. 2 verdedigt Guus van Hemert s.j. namens het hoge katechetisch instituut de NK b.v. tegen bezwaren van Prof. Boelaars op drie van de zeven punten (de overige vier deelt hij niet): de maagdelijke geboorte van Christus, de erfzonde en de geboorte-regeling. De roomse theologen in Gazzada achten de NK bovendien in konflikt met o.a. de leer van de direkte schepping van de menselijke ziel en van de eucharistie, speciaal wat betreft het offerkarakter van de eucharistie.

„Op punten” weinig nieuws

De ingebrachte bezwaren betreffen allerlei zaken, die reeds lang de nederlandse kerkprovincie bij Rome in opspraak brengen. Men zou zich daarom af kunnen vragen: waarom nu juist rondom de NK zo'n drukte? Guus van Hemert, die in de totstandkoming van de NK een belangrijke rol heeft gespeeld, bracht zijn zo pas genoemde verdediging van de NK onder de titel „Een doodgewoon rooms boek”. En daar heeft hij wel gelijk in. Alleen zou het vermoedelijk juist zijn, te zeggen: „Een doodgewoon nederlands-rooms boek”. Inderdaad: de NK brengt geen nieuws, in vergelijking met wat in de RK in Nederland de laatste 25 jaar gaande is.

Men denke slechts aan de Kanttekening van de Willibr. Vert. bij Romeinen 5 : 13, 14, die het polygenisme van het menselijk geslacht (P. Teilhard de Chardin) in bescherming neemt, terwijl Rome deze evolutionistische hypothese in strijd had genoemd met de leer van de erfzonde en van de substantialiteit der ziel. Juist om deze reden rust op de boeken van De Chardin een pauselijk monitum. Nu is een bijbelvertaling op gezag van het episkopaat niet minder officieel dan een katechismus op gezag van het episkopaat. Daarom kan men de vraag stellen: waarom de klachten over aantasting van de RK leer over de ziel pas nu ingediend, i.v.m. de NK? Waarom niet eerder, i.v.m. de WV?

Zo ook wat betreft de transsubstantiatieleer (de aanwezigheid van Christus in de eucharistie) en het offerkarakter van de eucharistie. De NK geeft pag. 402/3 duidelijk gedachten over Jezus' aanwezigheid door, die ontleend zijn aan b.v. Prof. Dr. L. Smits¹⁾, die bijzonder dicht de opvattingen van Calvijn nadert. Maar de NK mengt water in de wijn, door b.v. op pag. 407 toch veel meer waarde te hechten aan de reservatie van de elementen dan Dr. Smits deed, en dan zelfs te zeggen: „Het lichaam van Christus wordt ook na de viering in eerbied bewaard... Zo blijft ook als er een heilige mis is, onze Heer op deze wijze onder ons.”

Het is verder bekend, dat in Nederland bij kerkbouw het altaar dikwijls plaats maakt voor een tafel; dat in nederlandse Misformulieren Schriftplaatsen worden verwerkt, die het eenmalige, onherhaalbare van Christus'-kruisoffer afgrenzen tegen de eucharistie als maaltijd; ja,

dat in publikaties openlijk wordt geleerd, dat Christus de enige Hogepriester van het Nieuwe Verbond is, en dat Hij derhalve dan ook geen priesters als ambtsdragers heeft aangesteld²⁾.

Voorzover zulke Rooms-revolutionaire gedachten in de NK aan het woord komen, gebeurt dat toch in zeer afgezwakte, dikwijls zelfs slechts vragende vorm.

Dat er niettemin rondom de NK zo'n veront-rusting groeide zal dan ook wel voornamelijk hieraan liggen, dat in dit boek zoveel van die nieuwe opvattingen tegelijk en onder auspiciën van het nederlandse leergezag aan het volk worden voorgelegd.

De nieuwe geest van de NK

Het komt ons voor, dat het belang van de NK niet in de eerste plaats te treffen is in 7, 12 of 24 hoofdpunten en nog veel meer bijzaken, waarin de bisschoppen eens wat nieuws hebben aangedurfd.

Het 'Voorwoord' (een lelijk germanisme) zegt over het woord „nieuw” in de titel van het boek: „Laten wij de term nieuw niet verkeerd begrijpen. Hij betekent niet, dat enkele punten van het geloof veranderd worden, terwijl het overige als geheel bij het oude blijft... Heel de boodschap, heel het geloof is hetzelfde gebleven, maar de benadering, de belichting van het geheel is nieuw.” Op het oordeel „de boodschap, het geloof... hetzelfde gebleven” komen we straks in zeer afwijzende zin terug, maar dat het nieuwe van deze katechismus niet in enkele of meerdere „punten”, maar in de belichting van het geheel zit, stemmen wij volkomen toe.

De NK is van een volkomen nieuwe geest: die van de existentie-theologie, welke Dr. Kuitert zo helder besproken heeft in „De realiteit van het geloof”. Van de eerste tot de laatste bladzijde ademt de lezer het denkklimaat in, dat bepaald wordt door het konsekwent evolutionistisch wereldbeeld³⁾, en het daarmee samenhangend existentialistisch levensgevoel. De verleiding is groot, hierop breder in te gaan, maar dat zou ons ver buiten het bestek van een recensie voeren⁴⁾.

Het is daarom geen wonder, dat de NK ook buiten de rooms katholieke wereld zo'n opgang maakt. Het denkklimaat van de existentiëletheologie schept een grote mate van verstaanbaarheid, ook voor niet-roomse existentialisten. Men kan om deze reden de NK met recht een „oekumenische katechismus” noemen (Kuitert), als men maar niet vergeet dat om dezelfde reden de Gnostiek in de tijd van en na de apostelen „oekumenisch” mag heten: Gnostiek, die ontstaan was op perzisch- of egyptisch-heidense bodem, was zo verwant met „christelijke Gnostiek”, dat men nauwelijke enig geloofsverschil over en weer gevoelde.

„Heel het geloof hetzelfde gebleven?”

Volgens de bisschoppen in het 'Voorwoord' is, bij de nieuwe belichting, heel de boodschap, heel het geloof, toch hetzelfde gebleven. Het belangrijkste element in de discussies rondom de NK achten wij de vraag, of dat waar is. Zowel van conservatieve (het blad „Confrontatie”) als van progressieve zijde, wordt tegen dit oordeel van de bisschoppen aangevoerd, dat met „de belichting” wel degelijk de boodschap zelf veranderd is. In dit opzicht heeft vooral Mevr. Tessel Pollmann-Schlichting op een Katechismus-weekend van 9-11 dec. 1966 bijzonder rake kritiek op de NK geoeffend⁵⁾. Zij nam als voorbeeld: de leer over het bestaan van de duivel. In een vooroorlogse katechismus als die van Bont-Pauwels moest al wel worden ingegaan op de vraag of het bestaan van de duivel toch niet een uitvindsel is van zwartgallige, vreesachtige mensen. Maar die mogelijkheid werd op grond van de leer van Christus met beslistheid afgewezen.

Nu zegt de NK wèl: „Jezus spreekt over de Satan als over een persoonlijke macht” (131), maar wie via het naslagregister de termen 'duivel' en 'engelen' naslaat, die ziet, dat de NK zowel engelen als demonen „ontmythologiseert”, tot een „stilering” verklaart, 111, 284/5, 565. Of-schoon de termen mythe, ont-mythologiseren enz. evenals andere mode-termen van de existentie-theologie handig vermeden zijn, is in feite steeds het ontmythologiserings-procédé aan het werk. En zelfs wanneer de NK deze „nieuwe belichting” niet inschakelt, zal de lezer („volwassen”, mondig als hij in de ondertitel wordt genoemd) dat nu zelf rustig durven doen. Terecht zegt het 'Voorwoord', dat héél het geloof nu onder deze nieuwe belichting komt.

Maar dat betekent dan ook, dat het geheel van het christelijk geloof hier ingrijpend, radikaal

veranderd is. De existentialistische „belichting” tast immers over de gehele linie de bijbelse boodschap aan in haar feitelijk gehalte.

Hoe waarden wij de NK?

Als Gereformeerde lees je de NK met zeer gemengde gevoelens. Het is hartverwarmend, te zien hoe Luther, Calvijn en ook de Reformatie in het algemeen bijzonder positieve waardering ontvingen. Het doet verfrissend aan, als je de NK gedurig heen ziet breken door scholastieke categorieën uit de Middeleeuwen, waarbij de Heilige Schrift veel meer dan we van Roomse boeken gewend waren, aan het woordt komt¹⁾.

Maar laten we ons niet verkijken, als er in de NK wat roomse heilige huisjes vallen. Als dat nml. gebeurt vanuit de geest, die in onze tijd óók de realiteit ondergraaft van Gods verlossingsdaden van het Oude Testament, en van de heilsfeiten van het NT, kan er weinig reden tot blijdschap voor ons zijn.

Het zou niet juist zijn, te beweren, dat de verwoesting van het ontmythologiseringsprocédé in de NK overal metterdaad doorbreekt. Over de opstanding van Christus en de wederopstanding der doden b.v. spreekt de NK zeer positief. Maar dat zal voor meer radikale deelhebbers aan het bovenbesproken gedachtenklimaat alleen maar reden zijn om zich af te vragen: waaróm deze inkonsekventie? Evolutionistisch gedacht is wederopstanding der doden even vreemd aan het moderne denken. Waarom die boodschap niet als „stilering”, „vooronderstelling uit een mythisch wereldbeeld” uitgeschakeld en „nieuw verwoord”?

Ook in dit opzicht (dus waar de NK niet verontrust) achten wij „de punten” minder essentieel dan de nieuwe belichting van het geheel.

Daarom bevreemdt het, dat Dr. Kuitert, die de existentie-theologie zo goed kent, ook in haar konsekwenties, in „Wending” van febr. '67 de NK zo'n voluit lovende recensie gaf, zonder ook maar éénmaal melding te maken van verschuivingen ten gevolge van het ontmythologiseringsprocédé. Hecht Kuitert toch minder aan „verankering van het heil in heilsfeiten”, dan zijn boek „De realiteit van het geloof” doet denken? Breda K. C. Smouter

¹⁾ Prof. Dr. L. Smits „Actuele vragen rondom de transsubstantiatie en de tegenwoordigheid des Heren in de eucharistie”, Romen Znn 1965. Dit boekje lokte, tijdens het koncilie, een pause-lijke waarschuwing (met nederlandse tekst erbij) uit, dat de transsubstantiatieleer gehandhaafd dient te worden in de begrippen van Trente.

²⁾ Prof. Dr. J. C. Groot in een bijdrage in „Eredienst in ontwikkeling”, no. 1, P. Brand NV 1964, pag. 61-65.

³⁾ In dit geval het zeer optimistisch evolutionisme (mensheid op weg naar Christogenese) van De Chardin.

⁴⁾ Het evolutionistisch kader van de NK en de konsekwenties hiervan voor o.a. de Schrift-beschouwing en de leer van zonde (de NK kent nauwelijks het begrip „schuld”) en genade zijn uitvoerig en duidelijk uiteengezet door Prof. Dr. W. H. Velema in de pocket „Interview met de NK”, Buyten en Schipperheyn 1967.

⁵⁾ Zie „De nieuwe mens”, jrg. 18, no. 5.

⁶⁾ De Bijbel wordt hierbij overigens (oud-Rooms) onder paus en kerk gesteld, 248, 380, 433 en het N.T. wordt (nieuw-rooms) besproken in het hoofdstuk „De jonge kerk”, en daarmee behandeld als 'Gemeinde-theologie' (Bultmann), die wij nu dienen te ontmythologiseren.

INGEZONDEN

HAARLEM — NQUTU

14 november 1963:

De Haarlemse Zending, gesteund door 3.500 zielen, vangt aan door de uitzending van een Zending naar het district Nqutu, Natal, Zuid-Afrika.

1964: I.

In een zeer oud gebouwtje op de Haladuberg wordt begonnen met het houden van kerkdiensten.

1964: II.

Ook op een andere berg, Nkande, worden kerkdiensten belegd in een oud, zinken schuurtje.

1965:

De Evangelieprediking vindt gehoor, steeds meer Bantu wonen de kerkdiensten bij.

1965 en 1966:

Verzoeken om een stukje grond voor Kerk-

bouw op Nkande worden tegengewerkt en afgewezen.

1967: I.

Eindelijk toestemming om te gaan bouwen op Nkande.

1967: II.

De Haarlemse en Noord-Hollandse Jeugd heeft f 4.000.— bijeengebracht voor de bouw van een kerkje op Nkande.

1967: III.

De kerk op Nkande wordt gebouwd en in gebruik genomen.

1968: I.

Het oude gebouwtje op Haladu wordt bedreigd door instorting. Bouwgrond is beschikbaar. Maar geen fondsen!!!!

1968: ??? II. ?

Het Nederlandse Kerkvolk schenkt Haarlem de nodige fondsen voor kerkbouw-Haladu.????

1968: ?? III. ??

Het kerkgebouw op Haladu wordt in gebruik genomen.????

Deze 1968-vraagtekens kunnen uitroepetekens worden door Uw hulp!!!

U kunt helpen via Gironummer 5.5.1.0.3.9., t.n.v. Zendingsspenningmeester Gereformeerde kerk te Haarlem.

Bij voorbaat dank namens de Haladu-kerkgangers!

In opdracht van de Kerkeraad van Haarlem:

W. L. Kurpershoek

KERKNIEUWS

BEROEPEN: te Hattem: ds. J. M. Goedhart te Drachten; te Berkum: ds. T. Dekker te Goes.

BEDANKT: voor Zaandam (Bootenmakersstraat): ds. K. J. Kapteyn te Appingedam en Overschild; voor Ommen: ds. J. M. Goedhart te Drachten; voor Berkel en Rodenrijs (2e pred. pl.): ds. A. G. Versteeg te Stadskanaal; voor Zutphen: drs. J. Faber te Schiebroek-Hilligersberg.

Ds. A. Kamer. Zondag 14 april j.l. nam ds. A. Kamer afscheid van zijn gemeente te Hijken-Hooghalen. Bij die gelegenheid bediende hij het Woord uit Filippenzen 4:8-9.

Wassenaar. Doordat het niet meer mogelijk bleek in de ambten te voorzien is de geïnstitueerde gemeente (23 leden) van Wassenaar per 15 april 1968, met medeweten en instemming van de classiskerken opgeheven.

Tot het moment van herinstituering ressorteert Wassenaar onder de gemeente Voorschoten, scribe Ir. L. F. Gijsbers, Fred. Hendriklaan 12.

Ten gerieve van de „vacantiegangers” delen wij nog mede dat de kerkdiensten in Voorschoten gehouden worden in het gebouw Leidseweg 41 (aanvang als regel 10 en 5 uur).

Classis Schiedam. Op deze classis werd een voorstel van Maassluis, dat beoogde het z.g.n. attestenbesluit af te keuren, met 9 tegen 9 stemmen verworpen, zodat ook deze classis in deze materie geen uitspraak deed.

Ds. C. A. Versluis. Uit Djakarta is bericht ontvangen, dat het gezin van ds. Versluis een visum zal worden verstrekt voor Irian-Barat. Ds. C. A. Versluis wordt uitgezonden door de samenwerkende kerken in Groningen voor de zendingsarbeid.

ADRESSEN

Tilburg: M. J. v. d. Welle, Martinitorenstraat 18, Tilburg, tel. (04250) 72046. **Uithuizermeeden:** scribe: P. K. Plas, Pr. Margrietstraat 18, Uithuizermeeden. **Fergus-Guelph:** scribe Can. Ref. Church: H. Hutten, 185 Tower street South, Fergus, Ont. Can. **Eindhoven:** scribe: H. Janssens, S. van Noyestraat 36, Eindhoven.

Kort Verslag van de vergadering van deputaten-curatoren van de Theologische Hogeschool van De Gereformeerde Kerken in Nederland, wederom gedeeltelijk met hoogleraren, gehouden op vrijdag 15 maart 1968, in het gebouw van de Hogeschool, Broederweg 15 te Kampen.

art. 1. **opening:**

Te half elf wordt de vergadering geopend door de president-curator, ds. D. van Dijk, uit de Heilige Schrift leest hij Efeze 3:14-21, waarna hij voorgaat in gebed. Hij memoreert het plotseling overlijden van de secundus-curator, ds. J. Groen. Over de Here zijn weduwe en kinderen met Zijn genade sterken.

art. 3. **ingekomen stukken:**

Redactieleden:

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs. J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK, Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester: Van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementsprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling)
Zeist. Giro 233117.
Advertentieprijs 20 ct. per mm
Familieberichten 15 ct. per mm

De volgende ingekomen stukken komen in behandeling:

- een ex. van „De Wachter”; wordt als kennisgeving aanvaard;
- van de kerk te 's Gravenhage-Oost een verzoek bij het afscheid van ds. F. de Vries van de gemeente op 1 april 1968 door een afvaardiging tegenwoordig te willen zijn; de president en de secretaris worden hiervoor aange-wezen;
- kennisgeving van het overlijden van ds. J. Groen; de secretaris heeft reeds een schrijven van rouwbeklag namens deputaten-curatoren aan de familie Groen gezonden;
- een schrijven van ds. D. Vreugdenhil, destijds tweede scriba van de generale synode te Amersfoort-West, waarbij een exemplaar van de Handelingen van de besloten zittingen van deze synode aan deputaten-curatoren wordt aangeboden; besloten wordt aan ds. D. Vreugdenhil te verzoeken aan ieder der deputaten-curatoren een exemplaar van die Handelingen toe te zenden;
- een schrijven van prof. C. Veenhof, waarin deze mededeelt, dat hij op medisch advies wél enkele colleges mag geven, doch nog geen vergaderingen in het verband van de Theologische Hogeschool mag bijwonen.

art. 4. **bespreking van het nader rapport van een commissie uit het college van deputaten-curatoren:**

De commissie uit het college van deputaten-curatoren, die in de vergadering van 23 februari 1968 rapport uitbracht, en die opdracht kreeg enkele onderdelen van haar rapport nader te bezien (zie Kort Verslag van de vergadering van 23 februari 1968 art. 3) brengt nader rapport uit.

Een van de in dit rapport aan de orde gestelde zaken wordt besproken, eerst zonder dat de hoogleraren daarbij tegenwoordig zijn, vervolgens in aanwezigheid van professoren. Het voorstel van de commissie ten aanzien van dit punt wordt verworpen.

art. 5. **mededelingen van de hoogleraren:**

De hoogleraren doen, deels naar aanleiding van vragen van deputaten-curatoren, enkele mededelingen over de gang van zaken aan de Theologische Hogeschool.

art. 6. **voortzetting van de vergadering:**

De vergadering van deputaten-curatoren zal worden voortgezet op vrijdag 22 maart 1968 te halfelf.

Namens deputaten-curatoren,

F. de Vries, assessor

De Heer maakte ons blij en dankbaar door de geboorte van

MARIANNE CORNELIA

J. M. Veenhof-Holwerda
K. R. Veenhof
Martine

Oegstgeest, 17 april 1968
Vincent van Goghlaan 21

VAKANTIEHULP

Meisje 16 jaar b.z.a. als hulp in een gezin met kleine kinderen om mee op vakantie te gaan. Is gewend met kinderen om te gaan.

Brieven onder letter A.A.A. bureau van dit blad.